אויבערשטער זאגט אז ניט נאר וואס צדיקים וועלן האבן עוה"ב, נאר זיי בעטן אויך (און זיי וועלן באקומען) ישיבה בשלוה בעוה"ז.

וע"ד דעם פירוש בחסידות אין מאמר המדרש[85] עה"פ[86] "קדושים תהיו כי קדוש אני" - "קדושים תהיו, יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם".

בפשטות איז דער פירוש בזה, אז "יכול כמוני" איז א שאלה בחמי', און דאס שלאגט מען אפ - "ת"ל כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם" (און די קדושה פון אידן קען ניט זיין "כמוני").

אבער חסידות איז מפרש "יכול כמוני" בניחוחא[87]: וויבאלד אז יעדער איד איז א חלק אלוקה ממעל ממש, און נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, איז "קדושים תהיו" - זאגט דער מדרש - ("יכול" קען זיין) "כמוני", א איד קען שטיין אין דער זעלבע דרגא בקדושה ווי דער אויבערשטער כביכול. לפי"ז אז א איד קען זיין "כמוני", אין דער זעלבע דרגא בקדושה ווי דער אויבערשטער - צוליב וואס זאגט מען אים אן א ציווי "קדושים תהיו"? אויף דעם איז מען ממשיך: "ת"ל כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם": וויבאלד אז בפועל איז "קדושתי למעלה מקדושתכם" (אע"פ וואס א איד קען זיין "כמוני", באותה דרגת הקדושה ווי דער אויבערשטער), דארף ער שטרעבן אז ביי אים זאל צוקומען נאכמער קדושה ביז צו דעם וויפל ס'איז דא בא אויבערשטן ("קדושתי") - "קדושים תהיו".

עד"ז י"ל אויך דעם פירוש (ע"פ פנימיות הענינים) אין דעם מאמר הקב"ה "לא דיין לצדיקים כו' אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז" - איז (ניט בתמי', נאר) בניחוחא, אז צדיקים בעטן (און זיי פירן אויס) אז זיי זאלן אויך זיצן בשלוה בעוה"ז.

במילא איז א זיכערע זאך אז בקשת יעקב בזה ווערט מקויים בפועל ממש.

יז. ס'איז ידוע תורת והוראת אדה"ז[88] אז מ'זאל "לעבן" מיט דער צייט, מיט פרשת השבוע וואס מ'לערנט אין דער צייט, ובכל יום - מיטן שיעור חומש פון דעם טאג.

אזוי איז אויך בנוגע צו דעם טאג פון י"ט כסלו - אז דעמולט דארף מען לעבן מיטן שיעור חומש פון דעם טאג. ובקביעות שנה זו

---

85) ויק"ר ספכ"ד. ב"ר פ"צ, ב. 86) קדושים יט, ב. 87) מאור עינים עה"פ (מז, ב). אוה"ת קדושים ע' קה ואילך. וראה לקו"ש ח"ז ע' 321. שם ע' 311. ועוד. 88) "היום יום" כ' חשון. ס' השיחות תש"ב ע' 29 ואילך. ועוד.

הנחת הת' בלחי מוגה

SichosKodesh.com

(וען י"ט כסלו איז ביום הששי פ' וישב) איז דאס - דער חלק פון ששי ביז שביעי בפ' וישב.

איז דאס לכאורה אינגאנצן ניט פארשטאנדיק: אין דעם שיעור חומש רעדט זיך וועגן ענינים בלתי רצויים - "ותשא אשת אדוניו (אשת פוטיפר) עיני' אל יוסף גו'"[89], און דאס האט דערנאך געבראכט צו "ויקח אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר גו'"[90] [וכמבואר במדרש[91], אז פוטיפר האט געוואלט יוסף'ן מעניש זיין מיט מיתה, אבער ער האט אויסגעפונען אז די גאנצע מעשה של אשתו איז א שקר, האט ער אבער ניט געקענט יוסף'ן אינגאנצן פטר'ן מצד כבודה של אשתו, דערפאר האט ער אים מעניש געווען מיט זיצן בבית הסוהר] - היינט וואס האט דאס פאר א קשר מיט י"ט כסלו, אז דערמיט דארף מען לערן בי"ט כסלו שנה זו?!

וועט מען עס פארשטיין ע"פ סיום השיעור חומש*[91], אז זיצנדיק בבית הסוהר "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו (של יוסף) באשר ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח":

דער זעלבער תוכן פון דעם שיעור חומש איז דער תוכן פון פרשת הגאולה די"ט כסלו:

אין דעם שיעור חומש רעדט זיך אז פריער איז יוסף געזעצן אין בית האסורים, און בסוף השיעור זאגט מען אז דארטן גופא איז געווען ניכר לשר בית הסוהר אז "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח".

עד"ז איז "ויוסף הורד מצרימה"[92] בכל דור ודור, ביז דור אדה"ז, און דער אלטער רבי איז אריינגעזעצט געווארן אין מאסר (אזוי ווי יוסף בדורו), נאר בדור יוסף האט עס געהייסן "בית הסוהר", און בדור אדה"ז האט עס געהייסן "פעטראָפּאוועלסקי קרעפּאָסט". וע"ד ווי דער סיום שיעור חומש (פון י"ט כסלו שנה זו) איז דערמיט וואס זייענדיק אין מאסר איז געווען ניכר ווי "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח" - אזוי איז אויך סיום המאסר פון דעם אלטן רבי'ן געווען באופן אז ס'איז געווען ניכר ווי "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח", ביז אז ס'איז געווען די גאולה כפשוטה [נאר דערנאך האט זיך דאס געצויגן נאך דריי שעה כו'*[92], דערפאר איז די שמחת גאולה בפועל נקבע געווארן בכ' כסלו].

וכשם ווי בא יוסף'ן איז געווען ניכר בגלוי פאר דעם שר בית

---

89) לט, ז. 90) שם, כ. 91) לקח טוב עה"פ. וראה ב"ר פפ"ז, ט וביפה תואר שם. *91) שם, כג. 92) פרשתנו שם, א. *92) לקו"ד ח"א כט, א. ועוד.

הסוהר אז "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח", אזוי איז אויך געווען ניכר בא דער גאולה פון דעם אלטן רבי'ן "בעיני כל השרים וכל העמים" אז "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו"[93].

אויך אין דעם שיעור חומש פון יום חמישי (חמישי ביז ששי) דפ' וישב שטייט[94] "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח". היינט וואס איז דער חידוש דוקא אין דעם שיעור חומש פון יום הששי וואו עס שטייט ווי "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח"?

אבער אין יענעם שיעור חומש רעדט זיך ניט ווי יוסף איז מצליח זייענדיק בבית הסוהר, וואס דאס איז א חידוש גדול יותר ווי זאגן אז יוסף איז אן "איש מצליח" בכלל (ניט בבית הסוהר). און דוקא דער חידוש איז בהתאם צום חידוש וואס איז געווען בא דעם אלטן רבי'ן - אז זייענדיק בבית האסורים איז געווען "ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח", ביז אז ער איז דערפון נגאל געווארן.

יח. וי"ל עוד בזה (אין דעם חידוש פון הצלחת יוסף בשיעור חומש דיום ששי לגבי שיעור חומש דיום חמישי) - ובהקדים ביאור הצ"צ אין דעם פסוק "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח"[95]:

"הצלחה הוא ענין מזל כמו שקורין איש מוצלח בר מזל, גליק בלע"ז

[וואס דאס איז פון די אייניציקע מאל אין חסידות וואו עס שטייט דער לשון "בלע"ז" (און ניט לשון "אידיש"): ברוב מקומות בחסידות ווען מ'ברענגט א לשון פון אידיש שרייבט מען "בל"א" (=בלשון אשכנז, בלשון אידיש), אדער מ'שרייבט נאר דעם ווארט אויף אידיש (אן אויסטייטשן אז דאס איז בלשון אידיש), ווי בסוף ספר התניא (סוף קונטרס אחרון) שטייט "גוואלד גוואלד" [וכידוע שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר הקשורה עם זה]; אין פרש"י געפינט מען בכ"מ דעם לשון "בלע"ז", אבער ניט אין חסידות. משא"כ דא איז אן אויסנאם וואס דער צ"צ נוצט דעם לשון "בלע"ז" אויף דעם ווארט אין אידיש - "גליק בלע"ז". און דער צ"צ איז ממשיך:]

ויסוד נק' מזלא וזהו בחי' יוסף...וע"ד כולא במזלא תליא כו' בני חיי ומזוני כו' במזלא תליא. והנה מזלא הוא הכתר, וידוע ג"כ ששרש היסוד נמשך מהכתר...וזהו ויהי ה' את יוסף, ר"ל ביוסף שהוא יסוד נמשך אור הכתר, ולכן ויהי איש מצליח כו'".

ד.ה. אז די הצלחה איז יוסף'ס - בחי' יסוד - ער איז דער

---

93) אגרת הידועה דאדה"ז נדפסה באגרות קודש אדמו"ר הזקן סי' לח. ועוד.
94) שם, ב. 95) אוה"ת פרשתנו רעח, א.

SichosKodesh.com

"איש מצליח" - נאר דאס איז ווי אין יסוד וועלט נמשך אור הכתר (אבער דאס איז ניט די הצלחה פון בחי' כתר מצ"ע).

וואס דערפאר וועלט די הצלחה נמשך "ממזלא דא"א", אריך שבכתר (און ניט עתיק שבכתר), ווייל דאס איז ווי כתר וועלט נמשך אין יסוד (ניט ווי כתר איז מצ"ע).

עפ"ז י"ל דער חילוק צווישן הצלחת יוסף בשיעור דיום חמישי ("ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח") און אין שיעור דיום הששי - "אשר הוא עושה ה' מצליח":

אין דעם ערשטן פסוק (בשיעור דיום חמישי) שטייט "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח", ד.ה. אז יוסף איז דער "איש מצליח". משא"כ אין דעם צווייטן פסוק (בהשיעור דיום ששי) שטייט "ואשר הוא עושה ה' מצליח", אז דאס איז א הצלחה פון ה'.

וע"פ ביאור הנ"ל פון צ"צ (אין דעם ערשטן פסוק) קען מען זאגן דער ביאור החילוק: "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח" איז דער ענין פון הצלחה ווי דאס קומט פון המשכת כתר (אריך) אין יסוד, אין סוף עולמות הא"ס כו', אבער די הצלחה איז פון יסוד ("איש מצליח"), ניט פון כתר מצ"ע. משא"כ "ואשר הוא עושה ה' מצליח" איז ווי די הצלחה איז מצד כתר ("ה' מצליח"), מצד עתיק (וואס איז שלא בערך העכער פאר אריך).

ועד"ז איז אויך געווען אין דעם מאסר פון דעם אלטן רבי'ן, ווי ער שרייבט במכתבו הידוע אז גאולה שלו איז געווען בגלוי "בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך" אז "מאת ה' היתה זאת", ע"ד ווי עס שטייט דא "ה' מצליח".

אע"פ וואס "ה' מצליח" איז א המשכה מלמעלה (פון כתר) - איז ניט דער פשט אז דאס איז ניט פארבונדן מיט עבודתו של יוסף, נאר "אשר הוא עושה ה' מצליח", ד.ה. אז ס'איז עשי' של יוסף, און ווי ער איז מדגיש לפנ"ז "ידו" של יוסף ("אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח". ע"ד ווי עס שטייט פריער "ה' מצליח בידו"), ד.ה. אז אין עשיה ועבודת יוסף ("בידו") איז דער אויבערשטער ממשיך הצלחה, און הצלחה באופן פון "הוי' מצליח", פון עתיק.

וי"ל נאכמער: ע"פ המבואר באגה"ק[32] (כנזכר לעיל ס"ה) אז התהוות עוה"ז הגשמי נעמט זיך פון עצמותו ומהותו ית', איז מובן אז די עשי' פון יוסף למטה איז פארבונדן מיט עצמות ומהות, העכער פאר עתיק ואריך.

יט. די הוראה דערפון:

הנחת הת' בלחי מוגה

אע"פ וואס אין עבודת האדם זיינען דא כמה דרגות, ביז "בכל לבבך"[96] - בשני יצריך"[97] וכו', איז דער עיקר וואס דארף זיין - מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר. עס דארף זיין דער "ידו" ומעשה פון יעדן אידן. וואורום די כוונה איז דוקא מעשה בפועל.

און דוקא דורך מעשה בידו של האדם נעמט מען עצמות ומהות. און מ'האט אין דעם המשכת הצלחה פון כתר (עתיק), ביז פון עצמות ומהות - "אשר הוא עושה ה' מצליח".

וכמודגש אויך בקשר מיט י"ט כסלו - ווי דער אלטער רבי האט געזאגט[98] אז "יד כל מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה", יד חסידים על העליונה, ולכאורה: עס רעדט זיך וועגן חסידי חב"ד, האט מען געדארפט מדגיש זיין חב"ד שבשכל, ניט יד האדם. אעפ"כ איז מען דא מדגיש אז (אפילו) יד חסידים על העליונה, ווייל עיקר הכוונה איז, אז דער שכל זאל דורכנעמען און אראפקומען אין מעשה בפועל, ביז חסידים, און אויך בזה (במעשה בפועל) וועלן חסידים זיין על העליונה.

ובלשון הידוע וואס חסידים פלעגן זאגן געבראכט בשיחות רבותינו נשיאינו[99] (אויף רוסיש) - "טאָפאָרו דאָ פלאָחו", וואס דאס מיינט גרזן על העץ: דער "טאָפאָר" און די "פלאָחע" זיינען ניט פארבונדן מיט שכל האדם, נאר מיט מעשה בפועל. מ'דארף נעמען דעם "טאָפאָר" (דעם גרזן) און האָקן בפועל. אבער ניט גלאט האָקן אָן א חשבון, אדער נוצן דעם "טאָפאָר" אויף א דבר לא טוב, נאר "טאָפאָרו דאָ פלאָחו" - מ'דארף האָקן די עצים און מאכן פון זיי קדושה.

ווי ס'איז געווען בזמן הבית, אז מ'האט געגנוצט א גרזן, ובלשון הגמרא - א "מגל", אויף אראפשניידן ביימער פאר עצי המערכה. וואס זיכער האט עס געדארפט זיין מיט א חשבון, און ניט גלאט האָקן די האלץ אז עס זאלן זיין שפענדלעך, נאר מ'דארף האבן עצים אמה אורכן ואמה רחבן[100].

בזמן הגמרא האט עס געהייסן "מגל", ובזמן הגלות הייסט עס "טאָפאָר", און עס דארף זיין "טאָפאָרו דאָ פלאָחו", נעמען דעם "טאָפאָר" און האקן מיט א סדר במעשה בפועל.

וע"י העבודה במעשה בפועל, בידו של האדם (יד חסידים), "ביד

---

96) ואתחנן ו, ה. 97) משנה ברכות רפ"ט (נד, א). ספרי ופרש"י עה"פ שם. 98) מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - קיצורים והערות לתניא ריש ע' קכג. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רסה. שם ע' דש. וראה אגרות קודש ח"א ע' קצז. ריש ע' רעג. ח"ב ע' עז. ועוד. 99) ס' השיחות ה'ש"ת ע' 105. תש"ב ע' 84. תש"ד ע' 104. ועוד. 100) רמב"ם הל' איסורי המזבח פ"ז ה"ג.

SichosKodesh.com

רמה"[101] (נאך בזמן הגלות), און אין אן אופן שלמעלה ממדידה והגבלה - ווערט דער "אשר הוא עושה ה' מצליח בידו".

און מ'גייט אזוי ארויס פון גלות - "ובני יוצאים ביד רמה", מיט "ה' מצליח", ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

כ. אין דער התוועדות פון י"ט כסלו[102] האט מען אויך געערעדט וועגן דער הצעה בקשר מיטן מצב העולם אז יעדערער זאל זאגן בתפלה (אויך די וואס ביז איצטער האבן דאס ניט געזאגט):

(א) בהקדמה לתפלה פאר "מה טובו" זאל מען זאגן "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך"[103]. (ב) בסוף התפלה לאחרי די דריי פסוקים "אל תירא גו'"[104], "עוצו עצה גו'"[105], "ועד זקנה גו'"[106] (וואס מ'זאגט נאך "עלינו") זאל מען מוסיף זיין זאגן דעם פסוק[107] "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך".

דער ענין פון "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך" איז אן ענין שהזמן גרמא במיוחד - ווי מ'קאכט זיך לאחרונה אין דעם ענין פון אהבת ישראל ביז אחדות ישראל - מצד דעם וואס עס איז צוגעקומען לאחרונה אין דעם היפך פון אהבת ישראל (כדלקמן).

אויף דעם ענין וואס מ'רעדט אז עס דארף זיין אהבת ישראל ביז אחדות ישראל - קען מען לכאורה פרעגן א שאלה: אין תורה שטייט נאר דער ציווי אויף "ואהבת לרעך כמוך"[108], און אזוי ווערט געבראכט אין רמב"ם[109] און אין ספר המצוות להצ"צ[110] וכו' בנוגע צו אהבת ישראל - וואו איז דער מקור אין נגלה, אין חסידות אויף אחדות ישראל?

איז דאס מובן פון א ירושלמי[111] [וידוע דער כלל[112] אז אויב אין בבלי שטייט ניט אנדערש ווי אין ירושלמי, איז אויך דער בבלי - "מחשכים הושיבני"[113] - מודה כהירושלמי]:

עס שטייט אין ירושלמי בנוגע צו אידן א משל פון צוויי הענט

---

101) בשלח יד, ה (כמ"ש ביצי"מ). 102) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס בפ"ע - "משיחות י"ט כסלו וש"פ וישב, כ"ף כסלו". 103) נסמן בשיחה הנ"ל הערה 10. 104) משלי ג, כה. 105) ישעי' ח, י. 106) שם מו, ד. 107) תהלים קמ, יד. 108) קדושים יט, יח. 109) הל' דיעות פ"ו ה"ג. 110) מצות אהבת ישראל - כח, א ואילך. 111) נדרים פ"ט ה"ד. 112) יד מלאכי כללי שני התלמודים כלל ד. 113) איכה ג, ו. סנהדרין כד, א.

איז אויסגעשטעלט אז דער עם-הארץ און גוי איז משפיע צו אים פרנסתו, בכדי אז ער זאל קענען משפיע זיין צו אים בעניני קדושה, קיום ז' מצוות כו'.

און דער איד דארף טאן עבודתו צו משפיע זיין צום גוי ניט באופן אז ער פירט זיך ווי דער גוי ח"ו, נאר ער שטייט בפרישות (וויפל ס'איז שייך בזמן הגלות), און טראגט זיינע בגדים מיט וועלכע ער איז מתפלל לה' וכו', און דוקא דעמולט פועל'ט ער אויף אים,

און די "פרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים, וטהרת הגוף מביאה לידי קדושת הנפש מן הדעות הרעות, וקדושת הנפש גורמת להדמות בשכינה, שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' מקדשכם".

* * *

כט. מאמר (כעין שיחה) ד"ה וכל בניך לימודי ה'.

* * *

ל. ס'איז אויך רגיל אפצולערנען א פסוק פון פרשת השבוע צוזאמען מיט פירוש רש"י, אן ענין אין די הערות פון טאטן אויפן זהר דפרשתנו, ובשנה זו ווען ס'איז נתפשט געווארן דער מנהג והולך ומתפשט אז מ'זאל לערנען בכל יום א שיעור אין ספר הרמב"ם - אן ענין אין דעם שיעור היומי ברמב"ם, לויט ווי ער איז צוטיילט אויף ג' פרקים ליום בכדי מ'זאל אים קענען פארענדיקן ליום הולדת הרמב"ם בשנה זו, און ארויסנעמען פון דעם שיעור ברמב"ם א הוראה בעבודת השם אדער אן ענין בכוונת הרמב"ם עצמו.

בפרשתנו קאפיטל לט פסוק ג שטייט: "וירא אדוניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו". שטעלט זיך רש"י אויף "כי ה' אתו" און איז מפרש: "שם שמים שגור בפיו".

איז אינגאנצן ניט פארשטאנדיק: רש"י זאגט א כלל[174] אז "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא" - היינט פארוואס נעמט דא רש"י ארויס דער פירוש הפסוק מפשוטו, אז "ה' אתו" מיינט אז דער אויבערשטער געפינט זיך מיט יוסף'ן, און זאגט אז דאס מיינט עפעס אנדערש, אז "שם שמים שגור בפיו", וואס דאס איז גאר פונקט פארקערט פון פירוש הפשוט: פירוש הפשוט איז אז דער אויבערשטער געפינט זיך מיט אים, און "שם שמים שגור בפיו" מיינט אז יוסף

---

174) בראשית ג, ח. ועד"ז שם, כד. ועוד.

SichosKodesh.com

האלט מיט זיך דעם אויבערשטן?!

נאכמער: אין דעם פסוק שלפנ"ז שטייט "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח". וואס "ויהי ה' את יוסף" מיינט לכאורה די זעלבע זאך וואס שטייט בפסוק זה "ה' אתו" - ואעפ"כ איז רש"י דארטן ניט מפרש אז דער פירוש בזה איז "שם שמים שגור בפיו", פארוואס? ווייל דער פירוש אין פסוק איז בפשטות, אז דער אויבערשטער איז געווען מיט יוסף'ן - היינט פארוואס בפסוק שלאח"ז איז רש"י מוציא הענין מידי פשוטו און איז מפרש אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו"?!

ונוסף לזה: ווייטער בפרשתנו שטייט ווידער אמאל "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח" - און רש"י איז דארטן אויך ניט מפרש אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו", ווייל דער פירוש בזה איז בפשטות אז דער אויבערשטער איז געווען מיט אים.

דערביי דארף מען אבער פארשטיין דאס וואס רש"י איז דארטן יע מפרש: "באשר ה' אתו - בשביל שה' אתו": וואס גיט רש"י צו אויף דעם פירוש הפשוט אין פסוק?

לא. בנוגע צו די צוויי פסוקים זה אחר זה - וואלט מען געקענט בדוחק ענטפערן, ע"פ הכלל המדובר כמ"פ, אז אין איין ענין והמשך פארלאזט זיך רש"י אמאל אויף דעם וואס ער שרייבט בפסוק לאח"ז. ועד"ז בענין זה, פארלאזט זיך רש"י אין דעם ערשטן פסוק אויף דעם וואס ער זאגט בפסוק שלאחריו אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו";

אבער מ'קען אזוי ניט ענטפערן בנוגע צו נאך א פסוק וואס שטייט כמה פרשיות לפנ"ז:

בפ' תולדות[175] שטייט אז אבימלך ופיכול שר צבאו האבן געזאגט יצחק'ן "ראו ראינו כי היי' ה' עמך". און רש"י איז ניט מפרש אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו". און דא קען מען ניט זאגן אז ער פארלאזט זיך אויף דעם וואס ער שרייבט כמה פרשיות לאחרי זה בפרשתנו (פ' וישב)!

זעט מען דערפון אז בפשוטו של מקרא מיינט "ה' עמך" כפשוטו, און ניט "שם שמים שגור בפיו" - היינט פארוואס איז רש"י מפרש בפרשתנו אז דאס מיינט ניט כפשוטו נאר "שם שמים שגור בפיו"?

דערביי קומט צו נאך א קשיא: לויט דעם וואס רש"י איז מפרש

---

175) כו, כח.

בפרשתנו אז "ה' אתו" מיינט "שם שמים שגור בפיו", און איז אזוי ניט מפרש פריער בפ' תולדות, קומט אויס אז דוקא בא יוסף'ן איז געווען "שם שמים שגור בפיו", און ניט בא יצחק, און נאכמער - אויך ניט ביי אברהם, ווייל "ראו ראינו כי הי' ה' עמך" גייט דאך אויף אברהם ויצחק, כפרש"י: "ראו באביך ראינו בך". ווייל אויב בא יצחק ואברהם וואלט געווען אזא הנהגה רגילה וואלט רש"י דאס ערגעץ וואו געשריבן. ווערט די שאלה: פארוואס איז בא זיי דאס ניט געווען, און פארוואס איז דאס יע געווען בא יוסף'ן?

נאכמער: מיט פירושו אז "ה' אתו" מיינט "שם שמים שגור בפיו" וויל רש"י ארויסברענגען אז דאס איז א מעלה; אבער פון א רש"י פריער קומט גאר אויס אז "שם שמים שגור בפיו" איז ניט קיין מעלה:

וועז יעקב איז געקומען צו יצחק'ן בכדי מקבל זיין די ברכות, האט יצחק ביי אים געפרעגט: "מה זה מהרת למצוא בני"[176], האט יעקב געענטפערט "כי הקרה ה' אלקיך לפני". האט אים יצחק געזאגט "גשה נא ואמושך", איז רש"י מפרש דער טעם לזה - "אמר יצחק בלבו אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו וזה אמר כי הקרה ה' אלקיך".

וואס דערפון קומט אויס (ע"ד הפשט) אז "שם שמים שגור בפיו" איז ניט קיין מעלה - וויל יצחק האט דאך געטראכט אז עשו איז א צדיק, ווי רש"י האט מפרש געווען: "יודע ציד - לצוד ולרמות את אביו בפיו ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן כסבור אביו שהוא מדקדק במצות", ווארום עשו האט נאכגעמאכט יצחק'ן. במילא אויב בא יצחק'ן וואלט געווען די הנהגה פון "שם שמים שגור בפיו", וואלט דאך אויך בא עשו'ן געווען אזא הנהגה. דערפון וואס יצחק האט געזאגט "אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו", אע"פ וואס יצחק טראכט אז עשו איז א צדיק, איז פארשטאנדיק אז אויך בא יצחק איז ניט געווען "שם שמים שגור בפיו", וויל דאס איז ניט די הנהגה פון א צדיק.

קומט דערפון אויס, אז "שם שמים שגור בפיו" איז ניט קיין מעלה - פונקט פארקערט ווי רש"י וויל ארויסברענגען בפרשתנו אז "ה' אתו - שם שמים שגור בפיו" איז א מעלה?!

לב. אין מפרשים געפינט מען טאקע פירושים בפרש"י זה - אבער זייערע פירושים זיינען ניט מובן ע"ד הפשט, פאר א בן חמש למקרא:

דער גור ארי' וויל ענטפערן, אז דער הכרח פון רש"י'ן צו

---

176) שם כז, כ.

SichosKodesh.com

מפרש זיין בפסוק שלנו אז "ה' אתו" מיינט "שם שמים שגור בפיו", איז, ווייל אין דעם פסוק שטייט דערנאך שטייט א כפל הענין לכאורה: 1) "כי ה' אתו", און 2) וכל אשר הוא עושה ה' מצליח", וואס לכאורה וואלט געווען געגוג אויב עס וואלט געשטאנען "וירא אדוניו שכל אשר הוא עושה ה' מצליח" וואלט מען געוואוסט אז דער אויבערשטער איז מיט אים. איז דערפון א הכרח אז "כי ה' אתו" מיינט ניט כפשוטו אז דער אויבערשטער איז געווען מיט אים, נאר דאס מיינט מוסיף זיין נאך א זאך, אז "שם שמים שגור בפיו".

אבער לפי"ז איז די זעלבע זאך איז אין דעם פסוק שלפנ"ז - דארטן שטייט אויך א כפל הענין: 1) "ויהי ה' את יוסף", 2) "ויהי איש מצליח", צוויי מאל "ויהי" - ואעפ"כ איז רש"י דארטן ניט מפרש אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו". קערט זיך אום די שאלה: פארוואס ער איז אזוי מפרש בפסוק שלאח"ז?

דער רא"ם שרייבט אז רש"י איז מיוסד אויף דעם מדרש[177] אז פוטיפר האט געזען ווי יוסף איז מלחש, ער שעפטשעט, "אמר לו מה אתה מלחש שמא כשפים אתה עושה לי, והוא משיבו לא, אלא אני מתפלל" לה', און דאס זאגט רש"י אז "שם שמים שגור בפיו".

אבער מ'קען ניט זאגן אז דאס איז דער טעם אויף פירוש רש"י - ווייל אויב דאס וואלט געווען דער טעם, וואלט רש"י דאס געדארפט שרייבן, אז בא יוסף איז געווען אזא מאדנע הנהגה אז ער איז ארומגענגען און געשעפטשעט, און מ'געפינט ניט אז רש"י זאל דערצו אפילו מרמז זיין.

במילא קען מען ניט ענטפערן דאס וואס די מפרשים ווילן זאגן בכוונת רש"י - ווייל דאס איז ניט אויסגעהאלטן ע"ד הפשט.

ס'איז קיין סתירה ניט דערצו וואס די מפרשים זיינען געווען גדולי ישראל - ווייל כמדובר כמ"פ, זייער דרך בלימוד רש"י איז געווען בעיקר צו פארבינדן רש"י מיט דרך ההלכה ודרך הדרוש כו'; אבער לכל לראש דארף מען פארשטיין רש"י בפשטות בפשוטו של מקרא פאר א בן חמש למקרא אן אריינקוקן אין מדרש און אין מפרשי רש"י. בשעת ער וועט ווערן בן עשר למשנה וועט ער לערנען מדרש און מפרשי רש"י, דער רא"ם (ר' אליהו מזרחי) און גור ארי' (פון דעם מהר"ל מפראג) ועוד - אבער רש"י שרייבט פירושו פאר א בן חמש למקרא, און מ'קען ניט זאגן אז רש"י האט זיך פארלאזט אז דער בן חמש וועט שפעטער לערנען רא"ם און גור ארי' וכו'.

---

177) תנחומא פרשתנו ח. וראה ב"ר פפ"ו, ה.

און ע"ד הפשט איז דער רש"י ניט מובן. און ווי דער רמב"ן שרייבט טאקע אויף דער רש"י - "לא נראה", ניט ע"ד הסוד, נאר ע"ד הפשט, והטעם מובן, ווייל דער רש"י איז אינגאנצן ניט פארשטאנדיק כנ"ל.

וכפי שיתבאר לקמן.

לג. אין די הערות אויפן זהר דפרשתנו איז דא א הערה אויף וועלכע מ'האט זיך אמאל געשטעלט און מבאר געווען התחלת ההערה. איצטער וועט מען זיך אפשטעלן אויף נאך א נקודה בזה.

דער טאטע שטעלט זיך אויף דעם[178] וואס עס שטייט אין זהר[179]: "ר' חייא כד אתא מהתם (בבל) לארעא דישראל קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא ["ע"ד[180] (לשון ההערה שם) שנעשה במשה שפני משה כפני חמה"[181], וכד הוו קיימין קמי' כל אינון דלעאן באורייתא הוה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא אשתדל לשמה והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה כו' וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה דייתי לאתעסק בה לשמה כו'".

און ער איז מבאר אין דער הערה כמה דיוקים בזה ע"פ קבלה וכו'.

ער איז אבער ניט מבאר די הוראה דערפון בעבודת האדם לכאו"א. דאע"פ וואס מי ידמה לו ומי ישוה לו - אבער ווי באלד אז דער סיפור מיט ר' חייא שטייט אין תורה מלשון הוראה, דארף בדוגמא לזה זיין שייך צו כאו"א.

אין דעם עצם סיפור דארף מען פארשטיין: ס'איז ידוע דער גודל החומר פון המלבין פני חבירו ברבים[182], ביז אז דערפאר שטעלט מען אייך דעם חלק בעוה"ב - איז ווי קומט עס צו ר' חייא אז ער זאל זאגן וועגן איינעם "דא לא אשתדל (באורייתא) לשמה"?!

ווילסט מתפלל זיין פאר יענעם - געזונטערהייט, טו עס בא זיך אין צימער; אבער ווי קען מען גיין זאגן צו דעם און דעם אז ער האט ניט געלערנט תורה לשמה?

וכפי שיתבאר לקמן.

לד. פון דעם סיפור הזהר בנוגע ר' חייא האט מען אויך א לימוד

---

178) לקוטי לוי"צ לזח"א ס"ע קכז ואילך. 179) פרשתנו קצ, א. 180) ל' ההערה שם בלקוטי לוי"צ. 181) ב"ב עה, א. ספרי ופרש"י פינחס כז, כ. ועוד. 182) אבות פ"ג מי"א. ב"מ נט, א.

SichosKodesh.com

ברענגט דעם קא אתי מר דא מלכא משיחא (וואס איז תלוי אין יפוצו מעינותיך חוצה), וואס איז אן ענין הכי כללי ועיקרי בכל הענינים - וואס דערפאר בעט מען אויף דעם (ביאת משיח) שלשה פעמים בכל יום ויום בתפלה: "לישועתך קוינו כל היום", און אויך בשבת ויו"ט - פיר מאל: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", וביום הכפורים - פינף מאל!

ובפרט אז איצטער איז שוין א מצב וואס די גאולה דארף קומען באופן פון "אחישנה", וואס אפילו מצד דעם "בעתה" איז שוין "כלו כל הקיצין", עאכו"כ מצד "אחישנה".

אז בקרוב ממש קומט די גאולה האמיתית והשלימה, און עס ווערט מקויים דעם יעוד פון "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"*193, און ניט נאר וואס מ'האט דער מראה מקום לזה אין רמב"ם, נאר דערפון ווערט עס נתפשט כפשוטו בכל העולם כולו - אז עס ווערט בפועל "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים",

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, מתוך שמחה וטוב לבב ובמהרה בימינו ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בקבוקי משקה להר"ר ד.ר. ולהר"ר ש.ב. שיחיו (עבור ה"דינער" דצא"ח). להר"ר ש. הלוי ד. ולהר"ר י.פ. שיחיו (עבור כולל חב"ד). להר"ר י. הלוי ו. שי' (עבור התוועדות בקשר להדפסת ספר "שיעורים בספר התניא"). להר"ר ש.פ.ז. שי' (עבור הפגישה ע"י הועד לדוברי עברית).

ואח"כ אמר: כרגיל, זאל מען מכריז זיין ווען די אלע ענינים. וכאו"א מהנ"ל הכריז הזמן והמקום. לאחרי ההכרזה ע"י הר"ר י. הלוי ו. - צוה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א שיכריז גם שם המחבר דספר שיעורים לספר התניא (נוסף לאדה"ז שחיבר ספר התניא עצמו)].

* * *

לח. דער ביאור בפרש"י:

רש"י מוז מפרש זיין אז "ה' אתו" בפסוק זה דוקא מיינט "שם שמים שגור בפיו", און ניט כפשוטו אז דער אויבערשטער איז געווען מיט אים - וויל אין דעם פסוק שטייט אז "וירא אדוניו כי ה' אתו גו'", און פוטיפר (אדוניו) זייענדיק א מצרי איז דאך געווען אן עובד עבודה זרה**193, במילא בשעת ער האט געזען אז יוסף איז מצליח האט ער דאס מייחס געווען צו זיין עבודה זרה, ניט צו דעם אויבערשטן, ווי יעדער עובד עבודה זרה טראכט אז די אלע ענינים

---

*193) ישעי' יא, ט. רמב"ם סוף הל' מלכים. **193) ראה פרש"י וארא ז, יז.

SichosKodesh.com

בעולם קומען פון זיין עבודה זרה, ניט פון דעם אויבערשטן.

ע"ד ווי לבן האט געזאגט יעקב'ן*193 "אלקי אברהם ואלקי נחור ישפוט בינינו", וע"ד ווי פרעה האט געזאגט194 "לא ידעתי את הוי'" (אבער דאס שטייט ווייטער (און דער בן חמש האט עס נאך ניט געלערנט), משא"כ דאס וואס לבן האט געזאגט).

דערפאר קען מען ניט זאגן אז "ה' אתו" בפסוק זה מיינט אז פוטיפר האט געזען פון הצלחת יוסף אז דער אויבערשטער איז מיט אים, ווייל לדעתו קומט די הצלחה פון זיין עבודה זרה.

דעריבער מוז רש"י מפרש זיין אז דאס וואס "וירא אדוניו כי ה' אתו" מיינט א זאך וואס אויך פוטיפר האט געקענט זען און ניט קענען איינטייטשן אז דאס איז זיין עבודה זרה - דער ענין אז "שם שמים שגור בפיו".

משא"כ אין דעם פסוק שלפניו - שטייט אלס א מציאות "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח", ניט בעיני פוטיפר נאר ווי די מציאות אמיתית איז - דעריבער מיינט עס דארטן כפשוטו אז דער אויבערשטער איז געווען מיט יוסף; אבער וען עס שטייט "וירא אדוניו כי ה' אתו", קען ער דאך טייטשן אז די הצלחה וואס יוסף האט קומט פון זיין עבודה זרה - דערפאר דארף דאס דארטן מיינען אז "שם שמים שגור בפיו".

לט. לפי"ז וועלט די שאלה פארוואס רש"י איז דאס ניט מפרש אויפן פסוק וואס אבימלך ופיכול שר צבאו האבן געזאגט "ראו ראינו כי הי' ה' עמך" - זיי זיינען דאך אויך געווען עובדי עבודה זרה, האבן זיי דאך אויך געקענט אויסטייטשן אז די גדלות וואס זיי האבן געזען בא אברהם ויצחק קומט פון זייער עבודה זרה, ניט פון ה'?

איז דער ענטפער אויף דעם - אז זיי האבן ניט געקענט טייטשן אז דאס איז געקומען מצד עבודה זרה:

בנוגע ליצחק - האט דאך אבימלך געזען אז "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים"195, אע"פ וואס ס'איז געווען "הארץ קשה והשנה קשה"196, במילא האט אבימלך ניט געקענט זאגן אז דאס קומט פון עבודה זרה שלו ווייל אויב אזוי האט עס געדארפט זיין ביי אלעמען, נאר זיכער איז דאס מצד דעם וואס "ויברכהו ה'". דערפאר דארף רש"י ניט מוציא זיין מידי פשוטו דברי אבימלך

---

*193) ויצא לא, נג ובפרש"י. 194) שמות ה, ב. 195) תולדות כו, יב. 196) פרש"י עה"פ.

ופיכול "ראו ראינו כי ה' עמך", ווייל אויך לדעת אבימלך ופיכול איז די גדלות פון יצחק ניט מצד זייער עבודה זרה נאר מצד ה'.

בנוגע לאברהם – האט דאך אבימלך אליין געזען און געהערט דעם אויבערשטן אין חלום – "ויבוא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה גו'"[197] ער זאל ניט טשעפען שרה אשת אברהם, במילא האט מען אים שוין ניט געדארפט באווארענען אז הצלחת וגדלות אברהם קומט ניט פון זיין עבודה זרה נאר פון דעם אויבערשטן.

מ. מ'דארף נאך אבער פארשטיין פארוואס רש"י איז ניט מפרש אויפן פסוק "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח", אז דאס מיינט "שם שמים שגור בפיו" – דער שר בית הסוהר איז דאך זיכער אויך געווען אן עובד עבודה זרה, זייענדיק אן אנגעשטעלטער בא פוטיפר וועלכער איז געווען אן עובד עבודה זרה, במילא איז ער מפרש אז הצלחת יוסף קומט מצד זיין ע"ז ניט פון דעם אויבערשטן?

[מ'קען ניט זאגן, אז באם שר בית הסוהר איז ברור אז הצלחת יוסף קומט ניט פון זיין עבודה זרה – ווייל ווי קומט עס אז די עבודה זרה זאל צולאזן אז יוסף זאל בכלל זיצן אין בית הסוהר – ווייל אפילו לאמיתתו של דברים, אז הצלחת יוסף איז געקומען פון דעם אויבערשטן, איז אויך דא די זעלבע קשיא, ווי האט דער אויבערשטער צוגעלאזט אז ער זאל זיצן אין בית הסוהר.

דאס איז אבער קיין קשיא ניט, ווייל עס קען זיין אז "ה' אתו" אין בית הסוהר, אבער ס'איז דא א סיבה צדדית פארוואס אים קומט אן עונש ער זאל זיצן אין בית הסוהר (ווי ס'איז טאקע געווען בנוגע צו כללות הגלות פון יוסף'ן, אז דאס איז געקומען מצד דעם וואס בא יעקב האט געפעלט אין כיבוד אב ואם כ"ב שנה כו'[198]).

ועד"ז איז קיין שאלה ניט באם שר בית הסוהר ווי קומט עס אז זיין ע"ז זאל צולאזן יוסף זאל זיצן אין בית הסוהר, ווייל דאס איז (לדעתו) מצד א סיבה צדדית].

באווארנט עס רש"י דערמיט וואס ער איז מפרש אויפן פסוק: "באשר ה' אתי – בשביל שה' אתו": דער טעם פארוואס "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה" איז ניט ווייל ער (דער שר בית הסוהר) האט אליין געזען אז "ה' אתו" (אזוי ווי פוטיפר אליין האט געזען – "וירא אדוניו – כי ה' אתו"), נאר דאס זאגט דער פסוק אז דער טעם לזה איז "בשביל שה' אתו", אבער ניט אז דער שר

---

197) וירא כ, ג. 198) רש"י (ישן) ס"פ תולדות. פרשתנו לז, לד.

SichosKodesh.com

בית הסוהר האט דערפון געוואוסט.

במילא דארף מען דארטן ניט באווארענען אז דער שר בית הסוהר וועט אויסטייטשן אז ס'איז ניט "ה' אתו" נאר בכח ע"ז שלו - ווייל ער האט טאקע ניט געזען אז "ה' אתו", נאר דאס איז א טעם וואס דער פסוק גיט אויף דעם וואס "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה".

ועפ"ז זיינען מובן די אלע דיוקים און נאך דיוקים.

מא. דער ביאור אין דעם זהר:

מ'קען מסביר זיין אז ר' חייא האט ניט מלבין געווען פני חבירו דורך זאגן אז "דא לא אשתדל לשמה" - ווייל עס שטייט ניט מפורש אין זהר אז ער האט עס געזאגט ברבים, במילא קען מען זאגן אז ער האט עס געזאגט נאר צו דעם יחיד בכדי יענער זאל מתקן זיין מעמדו ומצבו, איז דאס ניט הלבנת פני חבירו ברבים.

אבער דאס איז א תירוץ דחוק, ווייל פון פשטות לשון הזהר "וכד הוו קיימין קמי' כל אינון דלעאן באורייתא הוה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא אשתדל לשמה", איז משמע אז ער האט געזאגט "דא לא אשתדל לשמה" באותו מעמד, ברבים, וואס ער האט געזאגט "דא אשתדל באורייתא לשמה", ניט וואנדיק ביז ער וועט זיין מיט יענעם אליין.

קען מען עס מבאר זיין ע"פ דברי חז"ל[199] אז "קנאת סופרים תרבה חכמה" (כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז[200]):

ר' חייא האט געזאגט "דא אשתדל שלא לשמה" באותו מעמד וואס ער האט געזאגט "דא אשתדל באורייתא לשמה" - בכדי ארויסרופן בא דעם וואס אשתדל שלא לשמה די קנאת סופרים און כה ורצון ער זאל וועלן עוסק זיין בתורה לשמה, ווייל בשעת ער זאגט עס ביחידות, ווען קיינער שטייט ניט דערביי, קען יענער האבן א תירוץ אז ער איז א בשר ודם און איז פארנומען און האט ניט קיין צייט וכו'; משא"כ בשעת ער זאגט עס אים בשעת עס שטייט דערביי א צווייטער וואס האט עוסק געווען בתורה לשמה, איז דאס מיט א סך מער תוקף, ווייל ער זאגט אים: אט האסטו א צווייטער בשר ודם וואס האט אויך א גוף גשמי וחומרי און געפינט זיך בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ואעפ"כ האט ער געהארעווט און געלערנט תורה לשמה - אזוי אויך קען בא דיר זיין "יגעת ומצאת"[201]

---

199) ב"ב כא, א. ועוד. וראה אוה"ת בראשית כרך א ריח, א ואילך. 200) שיחת י"ט כסלו. 201) מגילה ו, ריש ע"ב.